

Tevekkül tedbiri gerekli kılar

Hamid rumuzlu okuyucumuz: “Tedbir kazayı ve belâyı def eder mi? Tedbirde ölçü ne olmalıdır? Meselâ evimize bir kilit takmamız normal midir? Yoksa iki kilit, çelik kapı, alarm gibi bilumum tedbirleri aldıktan sonra mı tevekkül etmeye hakkımız vardır?”

Tedbiri bir fiilî duâ olarak değerlendirdiğimizde; Allah dilerse şüphesiz kazayı ve belâyı defeder. Fakat bu bir sonuç hükmüdür. Sonuç hakkında hüküm vermek esasen bizim vazifemiz değildir. Bizim vazifemiz önden gerektiği gibi tedbir almak, tedbirden sonra da tevekkül etmektir. Tedbirde eksiklik ve boşluk bırakmamak, ihmalkâr olmamak, vurdumduymaz olmamak, “yazılan başa gelir” sözünün uhdesinde saklı bulunan yanlış tevekkül anlayışına ve tembelliğe kapılmamak bizim vazifemizdir.

Tevekkülü doğru anlamalıyız. Tevekkül düsturunu bize öğreten Kur’ân’dır.

* Hazret-i Yâkub Aleyhisselâm oğulları ile birlikte Mısır’a Bünyamin’i de gönderirken, tedbiri de, tembihi de elden bırakmadı ve oğullarına şöyle dedi:

“Sizi bir felâket kuşatmadıkça onu bana geri getireceğinize dâir Allah adına sağlam bir söz vermeden kardeşinizi sizinle göndermem!” Onlar söz verince de, “Bu söylediklerinize Allah şâhit olsun!” dedi. Sonra dedi ki: “Oğullarım! Şehre bir kapıdan girmeyin! Ayrı ayrı kapılardan girin! Gerçi Allah’ın takdir ettiği bir şeyi ben sizden geri çeviremem! Hüküm ancak Allah’ındır! Ben O’na tevekkül ettim! Tevekkül etmek isteyenler de O’na tevekkül etsinler.” 1

Âyette Hazret-i Yâkub’un (as) oğullarına yaptığı tembihler birer tedbir mahiyetindedir. Gerek Bünyamin’in başına bir iş gelmesini önlemek için, gerekse oğullarının nazar veya başka biçimde zarar görmesini önlemek için Hazret-i Yâkub’un (as) elinde başka çâre yoktu. Olsaydı mutlaka kullanacaktı. O halde Hazret-i Yâkub (as) kendi çapında bütün imkânlarını kullandıktan ve gerekli tedbiri aldıktan sonra Allah’a dayanıp güveniyor, tevekkül ediyor.

* Kavminden bir kısmı Firavun'dan zarar gelir diye korktukları için Hazret-i Mûsâ'ya (as) açıktan inanmak istemedi. Veya inançlarını gizlemek istedi. Oysa Firavunun zorbalığı ve ilahlık iddiası gibi haddini aşmış davranışları karşısında kendilerine gönderilmiş bir Peygamber ile birlikte omuz omuza hareket etmeleri ve Firavunun kötülüklerine mertçe karşı koymaları gerekiyordu. Bu konuda birlikte hareket etmeleri gerekiyordu. Alınacak başka bir tedbir yoktu. Sadece tevekkül ve teslim isteyen zor günlerdi.

Hazret-i Mûsâ (as) onları yalnızca tevekküle ve teslim olmaya çağırdı. Dedi ki:

“Ey kavmim! Eğer Allah’a îmân ettiyseniz ve O’na ihlâs ile teslim olmuş Müslüman’lar iseniz, O’na tevekkül edin.” 2

* Hazret-i Şuâyb Aleyhisselâm kendisine düşen görevin yalnızca tebliğ olduğunu, sonucun Allah’a ait bulunduğunu, yapılacak işlemin dâveti sürdürmek olduğunu bildiriyor ve dâvetine uymayan kavmine şöyle sesleniyordu:

“Ey kavmim, söyleyin bana! Eğer ben Rabb’imden açık bir delil üzere isem ve Rabbim beni kendi katından pek güzel bir rızıkla rızıklandırmışsa, ben O’na isyan edebilir miyim? Size yasakladıklarına kendim karşı gelmek istemem! Ben ancak gücümün yettiği kadarıyla sizi islâh etmek istiyorum. Muvaffak olmam ise ancak Allah’ın yardımıyla. O’na tevekkül ettim ve ancak O’na yönelirim.” 3

* Bir işe karar vermek, o işi bitirmenin yarısıdır. Çünkü karar, niyettir. Karar, aynı zamanda hâl ve fitrat diliyle yapılan bir duâ demektir. Bir işe karar veren kimse, başarmak ve olabilecek olumsuzlukları bertaraf etmek için önce Allah’a sığınmalı ve güvenmelidir. Cenâb-ı Hak bir işe azm eden ve karar veren kimseler için şu önemli prensibi hatırlatır:

“...İşlerinde onlarla istişâre et! Bir işe karar verip azm ettiğinde ise, Allah’a güven ve tevekkül et. Şüphesiz Allah kendisine tevekkül edenleri sever.” 4

Tevekkülün sebepleri bütünüyle reddetmek demek olmadığını, bilâkis sebepleri Allah’ın kudret elinin bir perdesi bilmek demek olduğunu bildiren Üstad Bedüzzaman Hazretleri, sebeplere teşebbüsün ise, bir nevî fiilî duâ hükmünde bulunduğunu, sonucun da yalnız Allah’tan istenmesi gerektiğini; tevekkülün, kendisine düşen tedbirleri gerektiği gibi aldıktan sonra netîceyi Allah’tan bilmek ve yalnız O’na minnettâr olmak demek olduğunu bildirir. 5

Demek tevekkül etmek için, önce biz, bize düşen tedbiri gerektiği gibi, gerektiği kadar ve gücümüz ölçüsünde almakla görevliyiz ve yükümlüyüz. Bize düşen kısımda ihmâlkâr davranamayız, tedbirsiz olamayız, gayretsiz olamayız.

Takdiri ise Allah’a bırakırız.

Bir evi hırsızlara karşı korumak için düşünölebilecek her şey tedbirdir. Anahtarın ve kilidin en iyisi, kapının en sağlamı, en dayanıklısı, alarm vs. gibi ulaşılabilen yeni teknolojik ürünlerin en iyisi, bunları kullanma becerisi... vs. bunların tamamı tedbir sınıfına girer. Tedbir ne kadar iyi olursa, sonuç için o derece makbûliyet şartlarını taşıyan fiilî duâ yapılmış olur. Hangi tür tedbir gerekiyorsa, bize düşen ihmâl etmemektir. Fiilî duâmızın sonucunu ise Allah’a bırakmalıyız.

Yani tedbir bizden, takdir Allah’tandır.

Dipnotlar:

- 1- Yûsuf Sûresi: 66, 67.
- 2- Yûnus Sûresi: 84.
- 3- Hûd Sûresi: 88.
- 4- Âl-i İmrân Sûresi: 159.
- 5- Sözler, s. 284.